

بررسی میزان رعایت هنجارهای اجتماعی توسط دانش آموزان دختر دوره متوسطه استان سمنان

فاطمه خواجه رشیدان^۱

چکیده

هنجارهای اجتماعی شیوه های رفتاری معینی است که در گروه یا جامعه متد اول است و فرد در جریان زندگی خود آن را می آموزد به کار می بندد و نیز انتظار دارد که دیگر افراد گروه یا جامعه آنها را انجام دهند در واقع رعایت کردن هنجار اجتماعی یا سازگاری . همنوایی با جامعه است.

هدف این پژوهش بررسی میزان رعایت هنجارهای اجتماعی دانش آموزان دختر دوره متوسطه و پیش دانشگاهی استان سمنان که در سال تحصیلی ۸۳-۸۲ مشغول به تحصیل بوده اند می باشد . جامعه آماری پژوهش ۱۹۴۵۴ نفر از دانش آموزان دختر این دوره ها می باشند و نمونه آماری که با استفاده از حجم نمونه کوکران به دست آمده است به تعداد ۷۱۸ نفر از دانش آموزان و به همین تعداد از اولیای آنان و ۱۵۰ نفر همکاران آموزشگاه به شیوه نمونه گیری خوشه ای انتخاب گردیدند. ابزار مورد استفاده در این پژوهش پرسشنامه محقق ساخته می باشد

نتایج حاصل از یافته های پژوهش نشان داد که ۸۴٪ از دانش آموزان دختر در شهرستان هنجارها اجتماعی مربوط به خانواده رارعايت می کنند . ۸۵٪ از دانش آموزان دختر در مناطق و روستا ها هنجارهای اجتماعی مربوط به خانواده رارعايت می کنند . ۶۹٪ از دانش آموزان دختر در شهرستان ها هنجارها اجتماعی مربوط به آموزشگاه رارعايت می کنند . ۷۳٪ از دانش آموزان دختر در مناطق و روستا ها هنجارها اجتماعی مربوط به آموزشگاه رارعايت می کنند . ۷۹٪ از دانش آموزان دختر در شهرستان ها هنجارها اجتماعی مربوط به آموزشگاه رارعايت می کنند . ۸۵٪ از دانش آموزان دختر در مناطق و روستا ها هنجارها اجتماعی مربوط به آموزشگاه رارعايت می کنند .

واژگان کلیدی : هنجار های خانوادگی . هنجارهای آموزشی . هنجارهای اجتماعی . همنوایی . رشته تحصیلی .

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۸۸/۳/۲۹

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۸۸/۱/۲۶

مقدمه

اجتماعی شدن فراگردی است که انسانها از طریق آن شیوه های زندگی جامعه شان را یاد می گیرند. شخصیتی کسب می کنند و آمادگی عملکرد به عنوان عضو یک جامعه را پیدا می کنند. از همان سنین کودکی. بچه از دیگران یاد می گیرد که چه رفتاری از او انتظار می رود و دارای چه شخصیتی است.

نوع بشر به اندازه کافی از غرایز لازم برای بقاء برخوردار نیست و برای آنکه از صحنه بقا بیرون رانده نشود ناچار بوده است که وابستگی به هموعانش را فراگیرد و به گونه ای با دیگران همکاری داشته باشد که بتواند حتی بنیادی ترین نیازهایش را از این طریق برآورده سازد. آنچه که همکاری و وابستگی متقابل بشری را امکان پذیر می سازد نظامی از الگوهای رفتاری مکتسب است که همه افراد متعلق به یک فرهنگ در آن سهیم اند. این الگوهای رفتاری مشترک یا معیارهای رفتار «هنجار» نامیده می شوند.

انسان از همان سنین کودکی هنجارهای تصویب شده فرهنگی را فرا می گیرد و در فراگرد

اجتماعی شدن می افتد (کوئن، ۱۳۸۱، ص ۷۴).

ارزشها. اساسی ترین عنصر در شکل دهی به فرهنگ یک جامعه است و با صورت بخشیدن به هنجارها و الگوهای رفتاری متفاوت مانند قوانین، آداب و رسوم - عادات و روابط اجتماعی را پیش بینی و آسان نموده و در نهایت موجب نظم اجتماعی می گردد. جامعه نیز از طریق ضمانتهای اجرایی رسمی و غیر رسمی بر تداوم هنجارها و اعتبار آن صحنه می گذارند (رفع پور، ۱۳۸۰، ص ۲۶۷). در مبنای نظری تحقیق از نظریه های دور کیم - مرتن و نظریه های همنوایی بیشتر از سایر نظریه های دیگر استفاده شده است.

براساس نظر دور کیم که دو مفهوم همبستگی مکانیکی و همبستگی ارگانیکی را مطرح می کند عمل متقابل اعضای گروه با یکدیگر عمده یکپارچگی است. در نتیجه جمعیتهایی که توافق بیشتر با یکدیگر دارند در مقایسه با گروههایی که توافق کمتر دارند رفتار انحرافی آنها کمتر است.

نظریه کنترل معتقد است کسانی که با اجتماع خود همبستگی دارند تمایل به تبعیت از مقررات در بین آنها بیشتر است. در حالیکه کسانی که از اجتماع خود بریده اند ممکن است تمایل به نقض مقررات داشته باشند.

ضرورت و اهمیت مسأله

شرط اساسی برای رسیدن به جامعه‌ای سالم و موفق وجود افرادی سالم و موفق در آن جامعه است. بنابراین سعی در تربیت و هدایت اعضای جامعه می‌تواند عامل بسیار مهمی در پیشرفت جامعه به حساب آید. بر این اساس تربیت اعضای جامعه بویژه دختران که تربیت نسل آینده بیشتر به عهده آنها گذاشته می‌شود حائز اهمیت است.

اجزای هر فرهنگ با گذشت زمان تغییر و تبدیل می‌پذیرد. این امر فی نفسه عامل منفی محسوب نمی‌شود. اگر جامعه بتواند در فرآیند تغییر به طور مداوم خود را با شرایط جدید سازگار کند به پویایی و تکامل فرهنگی و اجتماعی دست می‌یابد. اما اگر شتاب دگرگونی‌ها چنان باشد که جامعه نتواند متناسب با تغییر ارزشها و هنجارها تحول یابد حالتی بحرانی بروز می‌کند که در آن ثبات ارزشها و هنجارها دستخوش تزلزل و ابهام گردیده و در حقیقت نوعی خلاء هنجاری یا آشفتگی اجتماعی بروز می‌کند (بنجه پور، ۱۳۸۰، ص ۳۶).

جامعه شیوه قوانین و احکام اخلاقی مخصوص به خود دارد. روابط اجتماعی افراد نتیجه بازتاب واکنشهای مطابق اجتماعی افرادی است که در کنارش زندگی می‌کنند تلاش می‌کنند تا به شخصیت خود از دیدگاه دیگران پی ببرند یعنی در مقابل چگونگی قضاوت دیگران خود را می‌شناسد چون برای هر کسی این مسئله حائز اهمیت است نظر دیگران را راجع به چگونگی رفتار و کردار خود بدانند در ضمن باید دانست که فرد از دیگران انتظار دارد به روشی که خود تمایل دارد با توجه به معیارهای ارزشی جامعه‌اش با او رفتار شود.

هنجارهای اجتماعی چگونگی روابط رفتارهای اجتماعی را معین می‌کنند واکنشهای تقریباً یکسان ولی متغیر انسانی را مشخص می‌نمایند و محدودیتهایی در زمینه رفتار آدمیان به وجود می‌آورند (فرجاد، ۱۳۷۵، ص ۱۱).

بنابراین هنجار اجتماعی است که تعیین می‌کند چه باید بگوید و از گفتن چه چیزهایی باید اجتناب ورزد. باید چگونه بیندیشد. چگونه رفتار کند چه اعمالی را انجام دهد و از انجام چه اعمالی باید اجتناب ورزد و به همین دلیل سعی می‌کند رفتار خود را با هنجارهای اجتماعی سازگار نماید تا جامعه او را به عضویت خود بپذیرد.

باید به این نکته توجه کرد که ممکن است رفتار افراد از هنجارهای اجتماعی فاصله بگیرد و با آن تفاوت نماید حتی با آنها مخالفت گردد پس برای مقابله با این مشکل نبردهای خارجی از قبیل

جریمه. مجازات و ... به وجود می‌آید تا بتواند مردم را وادار به پیروی از هنجارهای اجتماعی گرداند. هنجارهای اجتماعی و پیروی کردن قوانین فرهنگی توسط گروه‌های اجتماعی از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌گردد و فرد مفاهیم و عقاید گروهی که بدان متعلق است فرا گرفته و زندگی خود را بر اساس آن پی‌ریزی می‌کند (رفیع‌پور، ۱۳۸۰، ص ۱۷۰).

خداوند دختران را نعمتی بزرگ معرفی می‌کند و بتدریج پیامبران و امامان سعی در اصلاح افکار غلط نسبت به زنان و دختران داشته‌اند. دختران نوجوان علاوه بر نیازهای عام دوره نوجوانی به دلیل ویژگی‌های خاص جسمی و روانی از حساسیت خاصی برخوردارند.

بالاترین درصد شکایت دختران نوجوان عدم درک و تفاهم و مشاجره‌های مستمر والدین با هم و والدین با فرزندان است دختران نوجوان نیاز به همدلی را به عنوان یکی از امور حیاتی تلقی می‌کنند. زیرا دختران جامعه ما به دلایل متعدد بیشتر از پسران در خانه بسر می‌برند و شرایط درونی خانواده بیشترین تأثیر را بر آنان خواهد گذاشت نیاز به امنیت و آرامش در محیط خانواده و جامعه نیز بسیار مهم است. هنجارها در کلیه شئون زندگی وجود دارند. انسان از صبح که از خواب بلند می‌شود تا صبح بعد تقریباً هر کاری که انجام می‌دهد بر اساس یک نوع هنجار خاصی است و اگر این هنجارها رعایت نشوند گاهی اوقات مجازات را در پی دارد که به قول واهرن‌دورف این دستورالعمل رفتار اجتماعی یک گرامر اجتماعی می‌شود از اینجا مشخص می‌شود که هنجارها برای زندگی جمعی و نظم اجتماعی الزامی هستند و اگر در شبکه وسیع روابط اجتماعی - هنجارها رعایت نشوند زندگی اجتماعی مختل و جامعه عملاً فلج می‌شود (رفیع‌پور، ۱۳۸۰، ص ۱۷۹).

هنجارها دارای نیروی فوق العاده و غیر قابل تصور هستند که به قول دورکهایم بر فرد و اراده فردی تحمیل می‌گردند و انسانها اگر بتوانند در مقابل هر نیروئی مقاومت کنند مقاومتشان در مقابل این نیروی هنجاری کمتر است این نیرو را دراتیزل [۱] به پیروی از دورکهایم «فشار هنجاری» می‌نامد (رفیع‌پور، ۱۳۸۰، ص ۱۹۷).

و هرگاه شیرازه تنظیم‌های اجتماعی از هم گسیخته گردد نفوذ نظارت کننده جامعه بر گرایشهای فردی دیگر کارآییش را از دست خواهد داد و افراد جامعه به حال خودشان واگذار خواهند شد. دورکهایم چنین وضعی را بی‌هنجاری می‌خواند.

بررسی میزان رعایت هنجارهای اجتماعی توسط دانش آموزان دختر دوره متوسطه استان سمنان.....۱۰۵

خود دورکیم [۲] در تحقیق مشهورش «خودکشی» علت برخی از انواع خودکشی را در بی‌هنجاری می‌داند.

از نظر وبر یک رابطه موجود تا زمانی موجود خواهد بود که احتمال آن وجود داشته باشد که از یک هنجار رفتاری همچنان پیروی خواهد شد. در اینجا احتمال به این معنی در نظر گرفته می‌شود که انسانها در یک زمینه اجتماعی مشخص به احتمال زیاد رفتارشان را بر حسب چشمداشت‌های هنجارهای اجتماعی جهت خواهند داد (لوئیس، ۱۳۷۹، ص ۳۰۸).

انسانها به علت پرهیز از مجازات یا عقب نماندن یعنی حفظ و یا کسب ارزش. از هنجارها پیروی می‌کنند.

با توجه به اینکه نیمی از دانش آموزان ما را دختران جامعه تشکیل می‌دهند. بنابراین رعایت هنجارهای اجتماعی از سوی آنان به عنوان مادران فردا می‌تواند در کل جامعه اثر شایانی گذارد.

هدف کلی

تعیین میزان رعایت هنجارهای اجتماعی توسط دانش آموزان دختر دوره متوسطه در استان سمنان

اهداف جزئی

تعیین میزان رعایت هنجارهای خانوادگی دختران دوره متوسطه در شهرستانهای استان سمنان .

تعیین میزان رعایت هنجارهای خانوادگی دختران دوره متوسطه در مناطق و روستاهای استان سمنان .

تعیین میزان رعایت هنجارهای آموزشی خانوادگی دختران دوره متوسطه در شهرستانهای استان سمنان

شناسایی میزان رعایت هنجارهای آموزشی خانوادگی دختران دوره متوسطه در مناطق و روستاهای استان سمنان

تعیین میزان رعایت هنجارهای اجتماعی (در جامعه) از سوی دختران دوره متوسطه در شهرستانهای استان سمنان .

تعیین میزان رعایت هنجارهای اجتماعی (در جامعه) از سوی دختران دوره متوسطه در مناطق و روستاهای استان سمنان .

تعیین میزان رعایت هنجارهای اجتماعی در جامعه از سوی دختران دوره متوسطه با رشته تحصیلی آنها در شهرستانهای استان سمنان .

تعیین میزان رعایت هنجارهای اجتماعی در جامعه از سوی دختران دوره متوسطه با رشته تحصیلی آنها در مناطق و روستاهای استان سمنان .

تعیین میزان رعایت هنجارهای اجتماعی در جامعه از سوی دختران دوره متوسطه با پایه تحصیلی آنها در شهرستانهای استان سمنان .

شناسایی میزان رعایت هنجارهای اجتماعی در جامعه از سوی دختران دوره متوسطه با پایه تحصیلی آنها در مناطق و روستاهای استان سمنان .

تحقیقات انجام شده در داخل کشور

منوچهر کرد زنگنه در تحقیقی تحت عنوان (بررسی رابطه برخی پیشایندهای اجتماعی با آنومی. یا بی هنجاری در بین دانش آموزان متوسطه در شهرستان رامهرمز. ۱۳۸۱) جامعه آماری در این تحقیق دانش آموزان در حال تحصیل در دو دوره دبیرستان و پیش دانشگاهی شهر رامهرمز در سال ۸۰-۷۹ می باشد که در بین تعداد ۲۷۰ دانش آموز اجرا گردید که این حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران بدست آمد و نتایج این پژوهش شامل :

با افزایش سن پاسخگویان میزان آنومی در آنان افزایش می یابد . میزان آنومی در دختران بیشتر از پسران می باشد . رابطه معکوس بین پیوستگی با خانواده و آنومی وجود دارد . هرچه پایگاه اجتماعی فرد پائین تر باشد میزان آنومی و بی هنجاری وی بالاتر است . تفاوت ارزشی بین والدین و فرزندان بر آنومی تاثیر گذار بوده است . هرچه مشارکت نوجوانان در امور اجتماعی افزایش یافته . از میزان آنومی کاسته شده است . هرچه میزان نظرات خانواده افزایش یابد . از میزان آنومی کاسته می شود .

نصراله عرفانی در تحقیقی تحت عنوان (بررسی نظام ارزشی دانش آموزان دوره متوسطه و پیش دانشگاهی استان کوردستان در سال ۸۰) جامعه آماری بر روی ۷۱۰ نفر از دانش آموزان با روش نمونه گیری چند مرحله ای تصادفی انجام داد به این نتایج دست یافت که :

- بین پسران و دختران از نظر ارزشهای نظری . اقتصادی . هنری و سیاسی تفاوت معنی داری وجود دارد .

- در مقایسه ارزشهای پسران بر حسب دوره تحصیلی بین دانش آموزان پسر دوره متوسطه و پیش دانشگاهی تفاوت معنی داری وجود ندارد .

بررسی میزان رعایت هنجارهای اجتماعی توسط دانش آموزان دختر دوره متوسطه استان سمنان.....۱۰۷

- در مقایسه ارزشهای دختران بر حسب دوره تحصیلی بین دانش آموزان دختر دوره متوسطه و پیش دانشگاهی تفاوت معنی داری وجود دارد و در سایر زمینه ها تفاوت معنی داری مشاهده نمی شود .

علی اکبر عمیدی در پژوهشی تحت عنوان (بررسی مسائل اجتماعی دانش آموزان دبیرستانی استان گلستان در سال ۱۳۸۰) جامعه آماری شامل ۴۰۰ نفر از دانش آموزان دوره متوسطه این استان انجام داده است به این نتایج دست یافته است :

وجود میزان بیگانگی در میان ۶۶ درصد از دانش آموزان . شیوع استفاده از وسایل ارتباط جمعی غیرمجاز در میان ۶۷ درصد از دانش آموزان . وجود میزان دوگانگی ارزشی خانواده با دبیرستان در میان نیمی از دانش آموزان . برخورداری از ۵۴ درصد از دانش آموزان از میزان دینداری و ۴۳ درصد از دانش آموزان از میزان قوی دینداری اشاره شده است .

نتایج این پژوهش نشان می دهد :

۱ - ۷۸ درصد از پاسخگویان . معمولاً به گوش کردن و تماشای ترانه ها و شوهای خوانندگان ایرانی و خارجی می پردازند .

۲ - ۷۰ درصد از پاسخگویان به میزان زیاد به تماشای کانالهای تلویزیونی کشورهای همسایه و بیگانه می نشینند .

۳ - ۶۷ درصد از نوجوانان به میزان زیاد فیلمهای ویدئویی خارجی و فیلمهای قدیمی هنرپیشگان ایران قبل از انقلاب را تماشا می کنند .

۴ - و بطور کلی ۶۷ درصد از نوجوانان معمولاً از وسایل ارتباط جمعی غیر مجاز استفاده می کنند .

۵ - میزان استفاده دانش آموزان دبیرستانی از وسایل ارتباط جمعی غیر مجاز با جنسیت آنان و نیز محل سکونت آنان رابطه و همبستگی ای ندارد . به عبارت دیگر میزان استفاده از وسایل ارتباط جمعی غیر مجاز در میان دانش آموزان دبیرستانی پسر و دختر و نیز در میان دانش آموزان دبیرستانی شهری و روستایی تقریباً مشابه و یکسان است .

یزدانی ورزی در تحقیقی با عنوان (سنجش میزان همنوایی دانش آموزان با هنجارهای مدرسه ای و بررسی عوامل موثر بر آن در دوره دبیرستان بخش بند پی شرقی سال ۸۰) نتایج این پژوهش نشان می دهد :

همنوایی دانش آموزان با هنجارهای مدرسه ای در هر سه بعد آن در میان دختران و پسران متفاوت و این همنوایی در میان دختران بیشتر از پسران دیده می شود .

همنوایی دانش آموزان در سه بعد رابطه مثبت و معنی داری با نوع دوستان همنوا نشان می دهد . بدین معنی که هرچه دوستان فرد از افراد مذهبی و درس خوان باشند همنوایی فرد با هنجارهای مدرسه ای بیشتر خواهد بود .

همنوایی دانش آموزان یا هنجارهای اخلاقی رابطه مثبت و معنی داری با محل زندگی و سکونت فرد دارد . ولی با هنجارهای انضباطی و درسی رابطه ضعیفی نشان می دهد .

همنوایی دانش آموزان در هر سه بعد با میزان تحصیلات والدین رابطه معنی داری نشان می دهد . هرچه جذابیت مدرسه و کلاس برای فرد بیشتر باشد همنوایی بالایی با هنجارهای مدرسه نشان می دهد .

همنوایی دانش آموزان با هنجارهای اخلاقی و انضباطی با پایگاه اقتصادی و اجتماعی خانواده آنان رابطه منفی و معنی داری نشان می دهد . بدین معنی که هرچه پایگاه اقتصادی و اجتماعی خانواده فرد بالاتر باشد رعایت هنجارهای اخلاقی و انضباطی در محیط مدرسه از او کمتر مشاهده می شود حیدری چروره در تحقیقی با عنوان (بررسی میزان و علل ناهنجاریهای اجتماعی در بین دانش آموزان پایه سوم راهنمایی استان خراسان در سال ۱۳۸۰) هدف اصلی پژوهش حاضرشناسایی میزان و علل کجرویهای اجتماعی دانش آموزان پایه سوم راهنمایی در سطح استان خراسان می باشد روش تحقیق پیمایشی و توصیفی تبیینی بوده و حجم نمونه شامل ۶۰۰ نفر از دانش آموزان پایه سوم راهنمایی شهرهای بیرجند . تایباد . کاشمر . قوچان و نیشابور بود که به صورت خوشه ای چند مرحله ای انتخاب شدند . ابزار اصلی گردآوری داده های این تحقیق پرسشنامه بود . نتایج حاصله نشان داده که میزان کجروی درون مدرسه ای در بین دانش آموزان در حد زیادی شیوع دارد به گونه ای که از میان موارد ۲۶ گانه کجرویهای درون مدرسه ای که در پژوهش حاضر مورد بررسی قرار گرفته است ۱۸/۲ درصد از دانش آموزان بطور متوسط ۲ مورد از آنها را مرتکب شده اند و ۵۰/۹ درصد دانش آموزان بطور متوسط ۷ مورد کجرویهای مزبور را مرتکب شده اند . نسبت دانش آموزانی که بطور متوسط مرتکب ۱۴ مورد از کجرویهای مورد بررسی شده اند بالغ بر ۲۲/۸ درصد است لازم به ذکر است ۴/۴ درصد از دانش آموزان مورد بررسی مرتکب ۲۰ مورد

بررسی میزان رعایت هنجارهای اجتماعی توسط دانش آموزان دختر دوره متوسطه استان سمنان.....۱۰۹

از کجرویهای مورد بررسی و ۳/۷ درصد از آنان مرتکب تمامی مصاریق کجروی درون مدرسه ای مورد بررسی در پژوهش حاضر شده اند .

مقایسه میزان رفتارهای کجروی درون مدرسه ای پسران و دختران نشان داد که دختران بطور قابل توجهی کمتر از پسران مرتکب رفتارهای کجروانه می شوند .

$$Z = -4.709Z - TAILED - P = 0.000$$

شاخص کجروی برون مدرسه ای از ترکیب ۱۹ مولفه که محل ارتکاب آن بیرون از مدرسه بوده تهیه شده است . نتایج حاصله که از میان موارد ۱۹ گانه کجروی برون مدرسه ای مورد بررسی در پژوهش حاضر بطور متوسط ۲ مورد توسط ۹/۸ درصد از دانش آموزان انجام شده است ولی در عین حال ۵/۹ درصد از دانش آموزان بطور متوسط حدود ۶ مورد از کجرویهای مورد بررسی را انجام داده اند لازم به ذکر است که ۵/۶ درصد از دانش آموزان مرتکب ۱۴ مورد از کجرویهای برون مدرسه ای شده و ۰/۷ درصد از دانش آموزان (۱۴ مورد) مرتکب کجرویهای مورد بررسی شده اند .

مقایسه میزان رفتارهای کجروانه برون مدرسه ای پسران و دختران نشان داد که دختران رفتارهای کجروانه کمتری از خود بروز می دهد تا پسران .

بررسی عوامل موثر بر کجروی درون مدرسه ای نشان داد که تقید دانش آموزان به عبادت . نگرش آنان نسبت به مدیر و معاون . خود پنداره و تصویر اجتماعی مثبت آنان از خودشان تاثیر کاهنده بر کجروی درون مدرسه ای داشته و رفتارهای خشونت آمیز اولیای مدرسه با دانش آموزان . احساس وجود آنومی در جامعه و مدرسه . رفتارهای تبعیض آمیز اولیای مدرسه . عدم رضای نیازهای اجتماعی در مدرسه . بالا بودن میزان اوقات فراغت دانش آموزان و وضعیت اقتصادی مناسب خانواده ها . تاثیر فرایند در بروز رفتارهای کجروانه درون مدرسه ای از سوی دانش آموزان دارد . بررسی عوامل موثر بر کجروی برون مدرسه ای نشان را در تقید دانش آموزان به عبادت . تقید پدر دانش آموز به عبادت . خود پنداره مثبت . عملکرد تحصیلی مثبت تاثیر بازدارنده در ارتکاب کجروی داشته و در مقابل وضعیت مساعد اقتصادی مشکلات مربوط به ارضای نیازهای اجتماعی . رفتار تبعیض آمیز والدین . ناسازگاری بین والدین . رفتارهای خشونت

آمیز در خانواده. تحصیلات والدین. اوقات فراغت بیشتر و احساس وجود آنومی در جامعه تاثیر فرایند در ارتکاب کجروی دارند.

در تحقیقی تحت عنوان وضعیت نگرش جوانان ایران در سال ۱۳۸۰ این نتایج بدست آمد. از نظر جوانان: دلپذیر بودن محیط مدرسه: ۲۰/۷ درصد مخالف و ۷۹/۳ درصد موافقت. رفتار محترمانه مدیر و مربیان مدرسه با دانش آموز: ۳۴/۲ درصد مخالف و ۶۵/۸ درصد موافقت. راضی بودن از فعالیتهای امور تربیتی در مدرسه: ۲۵/۸ درصد مخالف و ۷۴/۲ درصد موافقت. سختگیری نسبت به پوشش دانش آموز: ۴۰/۲ درصد مخالف و ۵۹/۸ درصد موافقت. درس خواندن صرفاً برای راضی کردن والدین و اطرافیان: ۶۷/۴ درصد مخالف و ۳۲/۶ درصد موافقت. افرادی که به صلاحدید پدر و مادر ازدواج کنند خوشبخت ترند: ۲۸/۲ درصد مخالف و ۷۱/۸ موافقت. بهتر است مراسم خواستگاری به شیوه سنتی انجام پذیرد: ۲۷/۹ درصد مخالف و ۷۲/۱ درصد موافقت. تنها راه نجات بشر پابندی به اعتقادات دینی است: ۱۰/۵ درصد مخالف و ۸۹/۵ درصد موافقت. برای جامعه پیشرفته باید قید و بندهای مذهبی را کنار گذاشت: ۷۸ درصد مخالف و ۲۲ موافقت. با پیشرفت علم نیازی به اعتقادات دینی نیست: ۸۴/۸ درصد مخالف و ۱۵/۲ درصد موافقت.

اسلام آخرین و کاملترین دین است: ۵/۶ درصد مخالف و ۹۴/۴ درصد موافقت. در خصوص صمیمی بودن با دوستان بیشتر از خانواده: ۴۹ درصد مخالف و ۵۱ درصد موافقت و احساس آرامش با دوستان ۲۷/۲ درصد مخالف و ۷۲/۸ درصد موافقت و ترجیح دادن اوقات فراغت با دوستان ۴۸/۷ درصد مخالف و ۵۱/۳ موافقت. گرایش به فرهنگ غرب در جوانان: ۱۰/۷ درصد مخالف و ۸۹/۳ درصد موافقت. افتخار کردن به ایرانی بودن خود ۴/۱ درصد مخالف و ۹۵/۹ درصد موافقت.

نسرین پنجه پور در تحقیقی تحت عنوان (عوامل اجتماعی موثر بر آنومی در بین دانش آموزان دبیرستانی و پیش دانشگاهی در سال ۷۹) جامعه آماری شامل دانش آموزان دختر دوره دبیرستان و پیش دانشگاهی شهر اصفهان در سال ۸۰-۷۹ تعداد ۳۲۰ دانش آموز می باشد و نتایج آن به شرح زیر است:

میزان آنومی پسران کمی بیشتر از دختران بوده است. بین پایگاه اقتصادی - اجتماعی شغل پدر رابطه وجود دارد. بین آنومی و رتبه شغلی مادر رابطه وجود ندارد. بین نوع مسکن و آنومی رابطه

بررسی میزان رعایت هنجارهای اجتماعی توسط دانش آموزان دختر دوره متوسطه استان سمنان..... ۱۱۱

وجود دارد. سطح درآمد خانواده تاثیری بر آنومی ندارد. میزان رضایت از موقعیت اجتماعی خانواده و میزان آنومی رابطه معکوس وجود دارد. بین موفقیت تحصیلی دانش آموز با آنومی رابطه معکوس وجود دارد. میزان آنومی و اعتماد به مسئولین رابطه معنادار و معکوس وجود دارد. هرچه میزان امید به آینده بیشتر باشد آنومی بین آنها کمتر خواهد بود.

علی رحیمی مزرعه شاهی در تحقیقی با عنوان (بررسی تنوع و فراوانی ناپهنجاریهای رفتاری دانش آموزان دوره راهنمایی شهر نائین سال تحصیلی ۷۹-۷۸). نتایج پژوهش نشان می دهد

۶۴/۸٪ پاسخ مثبت مربوط به مشکلات رفتاری پسران و ۳۵/۲٪ مربوط به دختران می باشد.

۵۹/۸٪ پاسخ مثبت مربوط به مشکلات نرووتیک پسران و ۴۰/۲٪ مربوط به دختران می باشد.

۶۸/۹۴٪ پاسخ مثبت مربوط به مشکلات ایذائی پسران و ۳۱/۵۰٪ مربوط به دختران می باشد.

۸۳/۳٪ پاسخ مثبت مربوط به مشکلات اخلاقی پسران و ۱۶/۶٪ مربوط به دختران می باشد.

۳۹/۷٪ پایه اول. ۳۲/۶٪ پایه دوم. ۲۷/۷٪ پایه سوم مشکلات نرووتیک می باشد.

۳۶/۲٪ پایه اول. ۳۴/۷۸٪ پایه دوم. ۲۹/۱۹٪ پایه سوم مشکلات ایذائی می باشد.

۲۹/۱۶٪ پایه اول. ۳۳/۴٪ پایه دوم. ۳۷/۵٪ پایه سوم مشکلات اخلاقی می باشد.

در جامعه آماری شامل ۴۵۵ نفر جوان در حال تحصیل شامل ۹۳ دختر و ۹۶ پسر دانش آموز سالهای سوم و چهارم دبیرستان و ۱۴۳ دختر و ۱۲۳ پسر دانشجو در دوره لیسانس (بجز رشته هایی که فوق لیسانس و دکتری به صورت پیوسته ارائه می شود) در شهر تهران با روش مصاحبه ها انجام شده است. برای این مصاحبه پرسشنامه ای که در آن ابعاد تعهد اجتماعی وسیله یک طیف گوتمن با ۱۰ گویه و یک طیف برش قطبین با ۲۰ گویه و بقیه متغیرها بوسیله سوال یا طیف برش قطبین سوال می شد و نهایتاً شامل ۷۳ سوال و ۹۵ گویه تدوین شده است.

نتایج این پژوهش نشان می دهد که میزان همبستگی تعهد اجتماعی با متغیر گرایش به دین. گرایش سیاسی. گرایش ملی. اجتماعی شدن. احساس محرومیت نسبی. احساس رضایت. فردگرایی. مادگرایی. اعتماد به دیگران و با امنیت و تامین اجتماعی مرتبط بوده است و این امر نشانگر تبیین نسبتاً قوی تعهد اجتماعی می باشد و در مجموع از نتایج بدست آمده حاکی از آن است که جوانان از تعهد اجتماعی متوسط برخوردارند. اکبری در پژوهشی با عنوان (بررسی مشکلات خانوادگی دانش آموزان) در تهران در سال ۱۳۷۶ نمونه آماری شامل ۵۵۰ نفر دانش آموز دبیرستانی با ابزار پرسشنامه صورت گرفته است مهمترین مشکلات خانوادگی دانش آموزان مورد

سوال قرار گرفت که به ترتیب فراوانی آنها عبارت بودند از: اختلاف والدین. درک نکردن فرزندان در سنین بلوغ از طرف والدین. تبعیض در بین فرزندان. فقر مالی. بی توجهی به فرزندان و تحقیر آنها. ایجاد محدودیت در خانواده. بی توجهی نسبت به مسائل تربیتی و درس فرزندان. کمبود وسایل و امکانات رفاهی. کثرت عائله و تعداد زیاد افراد خانواده. بی اعتمادی والدین به فرزندان. فوت یکی از والدین. بد اخلاقی و خشونت پدر. جدا شدن والدین. اختلاف خواهر و برادران. بیکاری و اعتیاد می باشد.

نداشتن امکانات مناسب برای مطالعه هم خود مزید بر علت است. چون عده ای نوجوانان و جوانان مکان مناسبی برای مطالعه در منزل ندارند. در اینباره پژوهشهایی در شهر تهران صورت گرفته است که نشان می دهد ۴۸٪ دانش آموزان تهرانی جای مناسبی که بتوانند با حواس جمع در آن به مطالعه بپردازند. ندارند. لذا اینگونه دانش آموزان مجبور هستند برای مطالعه خود از اطاق نشیمن خانواده. حیاط. پشت بام یا زیرزمین و یا خارج از خانه مانند کوچه. خیابان و پارکها استفاده کنند و درس بخوانند و فقط ۱۴/۵٪ در کتابخانه ها مطالعه می کنند (اکرمی. ۱۳۸۱. ص ۳۲۴).

مشکلات تحصیل ممکن است به صورت مجموعه ای از مشکلات مختلف برای نوجوانان و جوانان مشکل آفرین باشد. مانند مشکلات دوره بلوغ. مشکلات خانوادگی. مشکلات آموزشگاهی و سایر مشکلاتی که مربوط به گروه هم سن و اجتماع بیرون از خانه و مدرسه می شود که نحوه نتایج آنها به صورت افت تحصیلی همراه با کسب نمرات پایین و سرانجام ترک تحصیل است.

امروزه نقش محرک و سازنده خانواده برای نوجوانان بر همگان روشن است. پدر و مادر اولین کسانی هستند که زیربنای شخصیت سالم یک نوجوان را می سازند و پایه گذار ارزشها و معیارهای فکری وی هستند.

متأسفانه بسیاری از خانواده ها به علت بی توجهی یا عدم آشنایی با شیوه های برقراری ارتباط با فرزندان خود نمی توانند با آنها رابطه ای صحیح برقرار کنند و آنها را از دست می دهند.

یکی از مشکلات نوجوانان کشور ما مانند نوجوانان سایر کشورها که مسئله چگونگی روابط با والدینشان است نتایج تحقیقی نشان می دهد که تنها ۶٪ از دختران و ۲/۲٪ از پسران نوجوان مورد

بررسی میزان رعایت هنجارهای اجتماعی توسط دانش آموزان دختر دوره متوسطه استان سمنان.....۱۱۳

تحقیق اظهار نموده اند که توسط پدرانشان درک می شوند و رابطه صمیمی با آنها برقرار می سازند .

آنچه مسلم است در خانواده یک حالت قانون مداری باید حکمفرما باشد . به نحوی که همه افراد ملزم به رعایت حقوق یکدیگر باشند و از یک الگوی دموکراسی پیروی کنند . بدون اینکه هیچگونه صدمه و لطمه ای به حق دیگر افراد خانواده وارد شود (همان، ص ۳۲۳).

مشکلات	میزان درصد
مشکلات خانوادگی	۵۶٪ - سهم خانواده در بروز مشکلات از همه بیشتر است
مشکلات آموزشی	۱۵/۵
مشکلات رفتاری	۱۴
مشکلات عاطفی	۸/۵
مشکلات جسمانی	۷

تحقیقات انجام شده در خارج از کشور

کارول واتکینز [۳] در مقاله ای با عنوان (خودکشی در سال ۱۹۹۷) پیشنهاداتی را در جهت کاهش خودکشی ارائه می نماید :

- جوان را در اجتماع یا مدرسه در فعالیتهای مثبت و سازنده مشارکت دهید .
- اگر مناسب تشخیص دادید . جوان را در انجمن های دینی وارد نمایید .
- یک قرارداد رفتاری با جوان بنویسید که در آن رفتارهایی که بخاطرش تقویت دریافت می نماید و نوع تقویت مشخص شده باشد .

پرکینز [۴] و برکویتز [۵] در سال ۱۹۹۰ نفوذ همسالان را بر روی مواد الکلی بررسی کرده اند و تفاوت بین آنچه را دانشجویان واقعاً انجام می دهند و ادراک آنها از هنجارها ارائه داده اند . در مطالعاتی بر روی ۱۰۰ دانشکده گوناگون دریافتند که دانشجویان به طور منظم و فاحش رفتار نوشیدن الکل همسالان خود را بیش از حد واقعی تخمین می زنند (perkins, 1990).

میکائیل هینز [۶] در سال ۱۹۹۰ برای اولین بار از نظریه هنجارهای اجتماعی در طی یک برنامه برای کاهش مصرف الکل و خطرات مرتبط با آن استفاده کرد . او از طریق وسایل ارتباط جمعی پیامهای مختلفی به دانشجویان دانشگاه ایلی نویس شمالی اطلاع رسانی کرد و پیامها را بر مبنای نظریه هنجارهای اجتماعی دانشجویان را از میزان واقعی مصرف الکل در دوستان و همچنین میزان

واقعی نیاز بدن مطلع کرد. بعد از یکسال از گذشت برنامه مصرف افراطی الکل ۱۸ درصد کاهش یافت (Haines, 1990).

در تحقیقی که میلرو مک فارلند [۷] ۱۹۸۷ . ۱۹۹۱ . پرتیس دمیلر [۸] ۱۹۹۶ . تاج و کلوفاس [۹] ۱۹۸۴ انجام دادند. اکثر دانشجویان دانشگاه مشروبات الکلی در حد متوسط و اعتدال می نوشند یا اصلاً مصرف نمی کنند ولی به غلط تصور می کنند اکثر همکلاسه‌هایشان مقدار تعداد دفعات بیشتری را از آنها می نوشند. اغفال از اکثریت باعث توقف رفتارها و نگرشهای سالم فردی می شود که به غلط فرد تعبیر می کند که این رفتارها و نگرشها با جمع هماهنگ نیستند و فرد را تشویق به رفتارها و نگرشهای ناسالمی می کنند که فرد به غلط تصور می کند هنجار هستند (Farland, 1990).

تعریف متغیرها

هنجارهای اجتماعی که محقق آن را در سه نهاد جامعه. مدرسه و خانواده مورد بررسی قرار می دهد.

هنجارهای اجتماعی در خانواده: نمره‌ای است که از پرسشنامه میزان رعایت هنجارهای اجتماعی که مؤلفه‌های آن عبارتند از (احترام به پدر و مادر. مشورت با پدر و مادر. گردش با والدین و...) کسب می شود. این پرسشنامه بر اساس طیف بوگاردوس با توجه به اهداف و سؤالهای پژوهش تدوین می شود.

هنجارهای آموزشی: نمره‌ای است که از پرسشنامه میزان رعایت هنجارهای اجتماعی که مؤلفه‌های آن عبارتند از (احترام به مدیر. معلم و سایر اولیای مدرسه. احترام به همکلاسی‌ها. رعایت نظم در کلاس و جلسه امتحان. رعایت پوشش مناسب در مدرسه و...) کسب می شود. این پرسشنامه بر اساس طیف بوگاردوس با توجه به اهداف و سؤالهای پژوهش تدوین می شود.

هنجارهای اجتماعی در جامعه: که شامل (رعایت پوشش مناسب در جامعه. برقراری نظم در جامعه. و نحوه پوشش در جامعه. احترام به حقوق دیگران) این پرسشنامه بر اساس طیف بوگاردوس با توجه به اهداف و سؤالهای پژوهش تدوین می شود.

رشته تحصیلی: شامل (رشته‌های فنی و حرفه‌ای - کارودانش و رشته‌های نظری).

بررسی میزان رعایت هنجارهای اجتماعی توسط دانش آموزان دختر دوره متوسطه استان سمنان.....۱۱۵

پایه تحصیلی: شامل (دانش آموزان پایه اول، دوم و سوم دبیرستان) و دوره پیش دانشگاهی می باشد.

شهرستانها: منظور ۴ شهر اصلی از نظر تقسیم بندی آموزشی در استان شامل (سمنان، شاهرود، گرمسار و دامغان).

مناطق و روستاها: منظور مناطق شش گانه آموزشی استان و روستاهای همین مناطق شامل (منطقه سرخه، مهدیشهر، امیرآباد، بیارجمند، میامی و بسطام)

روش تحقیق

با توجه به ماهیت پژوهش، روش تحقیق به شیوه میدانی و از نوع توصیفی پیمایشی (زمینه یابی) می باشد زیرا متغیرهای تأثیرگذار در پژوهش زیاد هستند و محقق نقشی در پیدایش و کنترل آنها نداشته است و تنها می خواهد میزان رعایت آنها را از سوی دانش آموزان، اولیاء و همکاران آموزشگاه بسنجد.

پرسشنامه ها بر اساس طیف بوگاردوس تهیه گردیده است. مقیاس بوگاردوس نوعی مقیاس سنجش نگرشی است که در بررسی نگرش نسبت به گروه های قومی، نژادی، طبقات اجتماعی، گروه های مذهبی و حرفه ای مورد استفاده قرار می گیرد. در این مقیاس گویه ها به صورت موقعیتهای فرمی به ترتیبی که معرف فاصله اجتماعی می باشد ارائه می شود (سرمده، ص ۱۶۴).

جامعه آماری

جامعه آماری در این پژوهش، کلیه دانش آموزان دختر دوره متوسطه و پیش دانشگاهی استان سمنان که تعداد آنان ۱۹۴۵۴ نفر می باشد و جامعه آماری دیگر شامل اولیای دانش آموزان نمونه آماری می باشد و گروه سوم، مدیر یا معاون و یا مشاور کلاسهای نمونه آماری مورد نظر می باشد که میزان پراکندگی افراد در جامعه بر حسب شهرستانها و مناطق در خوشه ها متفاوت می باشد.

حجم نمونه

حجم نمونه دانش آموزان با استفاده از جدول کوکران به تعداد ۷۱۸ نفر می باشند. در گروه دوم اولیای دانش آموزان به همین تعداد و در گروه سوم نیز به تعداد خوشه های انتخاب شده در سطح شهرستانها و مناطق و روستاها نمونه هایی از میان مدیران یا مشاوران یا معاونین انتخاب شده اند که تعداد آنها حدود ۱۵۰ نفر می باشند.

پیش‌دانشگاهی	سوم	دوم	اول	جامعه و نمونه
۲۸۳۵	۴۹۸۷	۵۲۱۰	۶۴۲۲	$N = 19454$
۱۰۵	۱۸۴	۱۹۳	۲۳۸	$n = 720$

روش اجرای پژوهش

ابتدا به سه گروه پرسشنامه های دانش آموز. والدین و همکار کدهای یکسان داده شد. سپس با توجه به خوشه های انتخاب شده از شهرستانهای سمنان. شاهرود. گرمسار و دامغان و در مناطق (سه منطقه مهدیشهر. میامی و امیرآباد) که به شیوه نمونه گیری تصادفی انتخاب شده بودند دانش آموزان دوره متوسطه و پیش‌دانشگاهی نمونه آماری به آنها پاسخ دادند و سپس والدین نمونه آماری (والدین همان دانش آموزانی که پرسشنامه دانش آموز را پر کرده بودند) به مدرسه دعوت شدند و پس از توجه آنها پرسشنامه توسط والدین دانش آموزان که بیشتر آنان مادران بودند تکمیل گردید. و پرسشنامه سوم توسط مدیر یا معاون یا مشاور همان کلاس نمونه آماری در اختیار آنان قرار گرفت که می‌بایست برای هر دانش آموز یک پرسشنامه را تکمیل نماید. قبل از اجرای اصلی ابتدا یک پیش‌آزمون به تعداد حجم نمونه ۵۰ نفر از دانش آموزان و والدین آنها و همچنین همکاران نمونه آماری در مورد دانش آموزان نمونه آزمایشی انجام گردید. سپس روایی و اعتبار تک تک سوالات پرسشنامه‌ها محاسبه گردیده و سپس برای اجرای نهایی آماده گردیدند و پس از اجرای اصلی پرسشنامه‌ها و داده‌ها وارد جداول ماتریس گردیده و سپس با استفاده از ابزار *SPSS* سه گروه نمونه به تفکیک سوالات توصیف و سپس تحلیل گردید.

روش نمونه‌گیری

روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای می‌باشد. به دلیل پراکندگی جامعه آماری و همچنین متفاوت بودن آموزشگاهها از نظر تعداد دانش‌آموزان و مؤثر بودن واحد آموزشی در پژوهش از نمونه‌گیری خوشه‌ای استفاده شده است. بدین ترتیب که ابتدا آموزشگاههای استان به مناطق ده گانه (۴ شهر و ۶ منطقه و روستاها که مناطق بر حسب نمونه‌گیری تصادفی سه منطقه انتخاب شدند) تقسیم شده‌اند و سپس از هر شهرستان و منطقه و روستاها تعدادی دبیرستان به عنوان نمونه به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند و سپس مجدداً نمونه‌گیری کلاسهای هر خوشه مشخص شده‌اند.

بررسی میزان رعایت هنجارهای اجتماعی توسط دانش آموزان دختر دوره متوسطه استان سمنان.....۱۱۷

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش سؤالیهای پژوهشی از روشهای آمار توصیفی شامل میانگین، انحراف معیار، جدول توزیع فراوانی به همراه رسم نمودار استفاده شده است و برای پاسخ به سوالات پژوهشی ۱ تا ۶ از آزمون t و پاسخ به سوالات ۷ و ۸ از روش آزمون کای اسکور X^2 استفاده شده است.

ابزار جمع آوری اطلاعات

با توجه به ماهیت پژوهش، شیوه تحقیق پیمایشی (زمینه یابی) می باشد. روش جمع آوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته می باشد که در این پژوهش سه نوع پرسشنامه بر اساس مقیاس فاصله اجتماعی بوگاردوس تدوین گردید که توسط سه گروه دانش آموزان و والدین آنها و همکاران نمونه آماری تکمیل گردید.

یک دسته از پرسشنامه ها توسط دانش آموزان دختر دوره متوسطه بر اساس نمونه آماری تکمیل شده اند. دسته دیگر از پرسشنامه ها توسط اولیای دانش آموزان دختر نمونه آماری تکمیل شده اند دسته سوم پرسشنامه ها از اولیای مدرسه که توسط مدیر یا معاون و یا مشاور کلاس نمونه آماری تکمیل شده است.

روایی و اعتبار ابزار پژوهش

منظور از اعتبار آزمون این است که آیا آزمون به عنوان یک وسیله اندازه گیری برای اندازه گیری آنچه مورد نظر است مناسب است یا خیر (سیف، ۱۳۶۵، ص ۱۸۲).

منظور روایی (پایایی) این است که اگر آزمونی را برای اندازه گیری یک متغیر چند بار بکار بریم نتایج حاصله مشابه باشد (همان، ص ۱۹۸).

در این پژوهش اعتبار پرسشنامه توسط متخصصین فن و نظر صاحب نظران علوم اجتماعی و کمیسیون تخصصی شورای تحقیقات استفاده شده است

و پایایی پرسشنامه به وسیله روش دو نیمه کردن پرسشنامه و آلفای کرونباخ محاسبه گردید که میزان ۰/۷۹۹ به دست آمد و اجرای پرسشنامه ابتدا به صورت آزمایشی روی تعداد ۵۰ نفر از دانش آموزان و والدین آنها و همکاران دوره متوسطه به اجرا درآمد. تک تک سوالات از نظر پایایی مورد بررسی قرار گرفت و پس از اصلاحات پرسشنامه دانش آموز با (تعداد ۳۰ سوال) و پرسشنامه

۱۱۸ پژوهش نامه علوم اجتماعی. سال دوم. شماره اول. بهار ۱۳۸۷

والدین آنها با (تعداد ۱۷ سوال) و پرسشنامه همکار با (تعداد ۱۶ سوال) آماده جهت اجرای نهایی گردید.

یافته های پژوهش

الف - اطلاعات فردی

۱ - سن : اطلاعات استخراج شده از سن پاسخگویان دانش آموز به شرح جدول ذیل می باشند

جدول شماره (۱) توزیع فراوانی دانش آموزان بر حسب سن

سن	شهرستان	منطقه	استان
۱۵ سال	۲۳/۷	۱۸/۰۷	۲۲/۴
۱۶ سال	۲۶/۶	۳۱/۳۲	۲۷/۷
۱۷ سال	۲۳/۹	۲۴/۰۹	۲۳/۹
۱۸ سال و بالاتر	۲۵/۷	۲۶/۵	۲۵/۹
جمع	%۱۰۰	%۱۰۰	%۱۰۰

جدول فوق نشان می دهد که بیشترین درصد پاسخگویان دانش آموز در سن ۱۶ سالگی قرار دارند.

۲ - پایه تحصیلی : اطلاعات استخراج شده از پایه تحصیلی پاسخگویان دانش آموز به شرح

جدول ذیل می باشند

جدول شماره (۲) توزیع فراوانی دانش آموزان بر حسب پایه تحصیلی

سن	شهرستان	منطقه	استان
اول	۲۶/۱۷	۲۹/۵۲	۲۹/۲۵
دوم	۲۵/۱۸	۲۷/۷۱	۲۵/۷۷
سوم	۲۶/۲۷	۲۴/۷۰	۲۵/۹۰
پیش دانشگاهی	۱۹/۳۸	۱۸/۰۷	۱۹/۰۸
جمع	%۱۰۰	%۱۰۰	%۱۰۰

جدول فوق نشان می دهد که بیشترین درصد پاسخگویان مربوط به پایه دوم تحصیلی می باشد.

۳ - رشته تحصیلی : اطلاعات استخراج شده از رشته های تحصیلی دانش آموزان به شرح ذیل باشد

جدول شماره (۳) توزیع فراوانی دانش آموزان بر حسب رشته تحصیلی

رشته	شهرستان	منطقه	استان
ریاضی	۲۱/۴۸	۲/۵۷	۱۷/۱۳
تجربی	۳۱/۹۷	۲۰/۵۱	۲۹/۳۳
انسانی	۲۳/۰۲	۴۱/۸۸	۲۷/۳۶
کار و دانش	۲۳/۵۳	۳۵/۰۴	۲۶/۱۸
جمع	%۱۰۰	%۱۰۰	%۱۰۰

بررسی میزان رعایت هنجارهای اجتماعی توسط دانش آموزان دختر دوره متوسطه استان سمنان.....۱۱۹

جدول فوق نشان می دهد که بیشترین درصد دانش آموزان در رشته تجربی تحصیلی کرده اند.

۴- تحصیلات پدر و مادر: اطلاعات استخراج شده از میزان تحصیلات اولیا دانش آموزان به

شرح ذیل می باشد:

جدول شماره (۴) توزیع فراوانی دانش آموزان بر حسب تحصیلات پدر و مادر

تحصیلات	شهرستان		منطقه		استان	
	پدر	مادر	پدر	مادر	پدر	مادر
سیکل وپاینتر	۵۱/۴۴	۶۹/۷۵	۸۶/۷۵	۹۵/۱۸	۵۹/۶۱	۷۵/۶۲
دیپلم	۳۶/۷۷	۲۷/۸۹	۱۰/۸۴	۴/۸۲	۳۰/۷۷	۲۲/۵۶
لیسانس	۹/۹۶	۲/۳۵	۱/۸	۰	۸/۰۸	۱/۸۱
بالا تر لیسانس	۱/۸۱	۰	۰/۶۰	۰	۱/۵۳	۰
جمع	%۱۰۰		%۱۰۰		%۱۰۰	

جدول فوق نشان می دهد که بیشترین میزان تحصیلات پدر و مادر دانش آموزان سیکل و

پاینتر بوده است که درصد میزان تحصیلات مادران ۷۵/۶۲٪ و پدران ۵۹/۶۱ درصد بوده است

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۱۲۰ پژوهش نامه علوم اجتماعی. سال دوم. شماره اول. بهار ۱۳۸۷

جدول شماره (۵) میزان رعایت هنجارهای اجتماعی خانواده از سوی دختران دوره متوسطه شهرستانهای استان سمنان

تعداد	الزاماً	همیشه بله	ترجیحاً بله	بیشتر اوقات نه	هیچگاه نه	اصلاً	سوالات
٪۱۰۰	۲۲/۳	۳۶/۱	۲۸/۴	۹/۹	۳	۰/۴	- مشورت با والدین
٪۱۰۰	۲۷/۴	۲۰/۸	۲۲/۳	۲۸/۳	۱/۲	۰/۱	- به آرامی صحبت کردن
٪۱۰۰	۱۳/۵	۲۵/۸	۳۰/۹	۲۸/۷	۰/۸	۰/۲	- رفتار مناسب با خانواده
٪۱۰۰	۱۸/۶	۲۷/۷	۴۰/۱	۱۳/۲	۰/۳	۰/۲	- کمک کردن به مادر در کارها
٪۱۰۰	۱۴/۸	۳۵/۸	۳۵	۱۲/۸	۱/۴	۰/۳	- تفریح به همراه والدین
٪۱۰۰	۱۹/۸	۳۷	۲۸/۵	۱۱/۶	۲/۲	۰/۹	- خرید رفتن با والدین
٪۱۰۰	۲۹/۲	۴۱/۱	۱۵	۱۲	۱/۸	۰/۹	- اجازه از والدین جهت بیرون رفتن
٪۱۰۰	۲۶/۸	۴۶/۸	۱۶	۸/۱	۱/۹	۰/۴	- اهمیت قائل شدن به والدین
٪۱۰۰	۲۹/۴	۳۶/۲	۲۷/۲	۵/۱	۱/۹	۰/۳	- جویا شدن از احوال خانواده
٪۱۰۰	۲۷/۷	۴۴/۳	۲۰/۷	۶/۱	۰/۶	۰/۵	- پوشیدن لباس مناسب
٪۱۰۰	۲۳/۶	۲۷/۵	۴۱/۵	۶/۲	۰/۵	۰/۷	- پذیرش مسئولیت در انجام امور محوله
٪۱۰۰	۲۳/۵	۳۰/۷	۲۷/۷	۱۶/۷	۰/۹	۰/۵	- در نظر گرفتن وضعیت اقتصادی خانواده
٪۱۰۰	۳۰/۲	۳۳/۶	۲۱/۹	۱۳/۶	۰/۴	۰/۳	- رعایت نظم و انضباط در منزل
٪۱۰۰	۲۳/۲	۳۳/۲	۲۵/۱	۱۷/۹	۰/۶	-	- صداقت در گفتار
٪۱۰۰	۲۵/۴۸٪	۳۲/۰۸٪	۲۷/۱۵٪	۱۳/۵۸٪	۱/۲۵٪	۰/۴۳٪	جمع

همانطور که جدول فوق نشان می دهد ۸۴٪ از دانش آموزان دختر در شهرستان ها هنجارهای

اجتماعی مربوط به خانواده را رعایت می کنند

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

بررسی میزان رعایت هنجارهای اجتماعی توسط دانش آموزان دختر دوره متوسطه استان سمنان..... ۱۲۱

۸۵٪ از دانش آموزان دختر در مناطق و روستا ها هنجارهای اجتماعی مربوط به خانواده را رعایت می کنند.

جدول شماره (۶) میزان رعایت هنجارهای اجتماعی خانواده از سوی دختران دوره متوسطه مناطق و روستاهای استان سمنان

سوال	اصلاً	هیچگاه نه	بیشتر اوقات نه	ترجیحاً بله	همیشه بله	الزاماً	تعداد
- مشورت با والدین	-	۱/۸	۷/۲	۲۹/۵	۳۴/۹	۲۶/۵	۱۰۰٪
- به آرامی صحبت کردن	۰/۶	۰/۳	۲۵/۹	۲۱/۴	۲۴/۴	۲۷/۴	۱۰۰٪
- رفتار مناسب با خانواده	۰/۶	-	۳۵/۸	۲۴/۱	۱۹/۶	۱۹/۹	۱۰۰٪
- کمک کردن به مادر در کارها	۰/۳	-	۱۵/۱	۲۲/۹	۳۶/۱	۲۵/۶	۱۰۰٪
- تفریح به همراه والدین	۱/۵	۱/۲	۱۳/۳	۳۸/۳	۳۵/۸	۹/۹	۱۰۰٪
- خرید رفتن با والدین	۲/۷	۴/۲	۶/۷	۳۱/۸	۳۱/۵	۲۳	۱۰۰٪
- اجازه از والدین جهت بیرون رفتن	۱/۵	۱/۸	۱۵/۵	۱۹/۱	۳۶/۱	۲۶/۱	۱۰۰٪
- اهمیت قائل شدن به والدین	۰/۶	۰/۳	۱۵/۵	۱۵/۲	۴۳	۲۵/۵	۱۰۰٪
- جویا شدن از احوال خانواده	۰/۳	۱/۲	۶/۷	۲۴/۲	۳۹/۱	۲۸/۵	۱۰۰٪
- پوشیدن لباس مناسب	-	۰/۶	۱/۵	۱۹/۷	۵۳	۲۵/۲	۱۰۰٪
- پذیرش مسئولیت در انجام امور محوله	۰/۳	۰/۶	۳/۹	۳۲/۷	۳۸/۵	۲۳/۹	۱۰۰٪
- در نظر گرفتن وضعیت اقتصادی خانواده	۰/۶	۰/۳	۱۶/۱	۲۵/۵	۳۶/۴	۲۱/۲	۱۰۰٪
- رعایت نظم و انضباط در منزل	۰/۳	۰/۹	۱۱/۵	۱۸/۵	۴۲/۱	۲۶/۷	۱۰۰٪
- صداقت در گفتار	-	۰/۶	۱۲/۱	۲۸/۵	۳۱/۲	۲۷/۶	۱۰۰٪
جمع	۰/۸۴	۱/۱۵	۱۳/۳	۲۵/۱	۳۵/۸	۲۴	۱۰۰٪

جدول شماره (۷) میزان رعایت هنجارهای اجتماعی در آموزشگاه از سوی دختران دوره متوسطه شهرستانهای استان سمنان

گویه ها	اصلاً	هیچگاه نه	بیشتر اوقات نه	ترجیحاً بله	همیشه بله	الزاماً	تعداد
- احترام به معلم و سایر کادر مدرسه	۲/۳	۳/۴	۱۱/۱	۱۹/۱	۴۱/۱	۲۲/۳	۱۰۰٪
- پوشیدن مانتو و کفش مناسب	۰/۴	۲/۳	۱۹/۱	۱۶/۵	۳۳/۵	۲۸/۳	۱۰۰٪
- صحبت نکردن با سایرین در کلاس	۰/۵	۵/۷	۲۴	۲۳/۱	۱۹/۴	۲۷/۳	۱۰۰٪
- آرایش صورت در مدرسه	۱۸/۸	۲۲/۶	۱۰/۵	۶/۶	۱۶/۷	۲۴/۸	۱۰۰٪
- کوتاه نگاه داشتن ناخن در مدرسه	۲	۴/۳	۲۵/۷	۲۲/۱	۲۴/۶	۲۱/۳	۱۰۰٪
- مطالعه درس و انجام تکالیف محوله	۳	۲/۵	۲۰/۷	۲۶/۵	۲۱/۵	۲۵/۷	۱۰۰٪
- مودبانه صحبت کردن با معلم	-	۳/۶	۱۵/۲	۱۳/۳	۴۲/۳	۲۵/۵	۱۰۰٪
- شرکت در مراسم فوق برنامه	۱/۴	۱۲/۹	۲۴/۵	۲۵/۷	۲۷/۴	۸/۲	۱۰۰٪
- مشارکت و همراهی در اجرای فوق برنامه	۳/۵	۱۳/۴	۲۹	۳۱/۳	۱۳/۸	۹	۱۰۰٪
- رفتار مناسب با همکلاسی ها	۰/۶	۵/۸	۱۰/۵	۳۲/۲	۳۰/۷	۲۰/۲	۱۰۰٪
- رعایت نظم و انضباط در کلاس درس	۱	۵/۵	۱۷/۸	۲۳	۲۵/۵	۲۸/۱	۱۰۰٪
- توجه به برنامه های صبحگاهی	۲/۵	۵/۷	۳۱/۹	۲۴/۹	۱۹/۵	۱۵/۵	۱۰۰٪
جمع	۳/۱۹	۷/۳۱	۲۰	۲۲/۰۲	۲۶/۹	۲۰/۶۱	۱۰۰٪

۶۹٪ از دانش آموزان دختر در شهرستان ها هنجارهای اجتماعی مربوط به آموزشگاه را رعایت می

کنند .

۱۲۲ پژوهش نامه علوم اجتماعی. سال دوم. شماره اول. بهار ۱۳۸۷

جدول شماره (۸) میزان رعایت هنجارهای اجتماعی در آموزشگاهها از سوی دختران دوره متوسطه مناطق و روستاهای استان سمنان

گویه ها	اصلاً	هیچگاه نه	بیشتر اوقات نه	ترجیحاً بله	همیشه بله	الزاماً	تعداد
- احترام به معلم و سایر کادر مدرسه	-	۰/۳	۶/۶	۳۸/۹	۳۴/۹	۱۹/۳	٪۱۰۰
- پوشیدن مانتو و کفش مناسب	-	۳	۵/۴	۳۳/۷	۲۵/۳	۳۲/۵	٪۱۰۰
- صحبت نکردن با سایرین در کلاس	-	۳/۳	۱۵/۱	۱۷/۸	۱۹/۶	۴۴/۳	٪۱۰۰
- آرایش صورت در مدرسه	۲۶/۸	۲۱/۱	۴/۲	۰/۹	۲۱/۴	۲۵/۶	٪۱۰۰
- کوتاه نگاه داشتن ناخن در مدرسه	-	۳/۶	۷/۵	۳۴/۶	۴۱	۱۳/۳	٪۱۰۰
- مطالعه دروس و انجام تکالیف محوله	-	۰/۳	۲۶/۲	۳۱/۹	۲۰/۸	۲۰/۸	٪۱۰۰
- مودبانه صحبت کردن با معلم	-	۳	۳/۳	۱۶/۳	۴۵/۲	۳۰/۲	٪۱۰۰
- شرکت در مراسم فوق برنامه	۰/۶	۷/۸	۳۶/۱	۱۹/۹	۲۸/۳	۷/۲	٪۱۰۰
- مشارکت و همراهی در اجرای فوق برنامه	۱/۲	۶	۴۲/۶	۲۷/۱	۶	۱۲	٪۱۰۰
- رفتار مناسب با همکلاسی ها	-	۳/۹	۸/۱	۵۰/۹	۲۷/۱	۹/۹	٪۱۰۰
- رعایت نظم و انضباط در کلاس درس	-	-	۹/۶	۳۰/۷	۲۶/۵	۳۳/۱	٪۱۰۰
- توجه به برنامه های صبحگاهی	-	۵/۱	۲۴/۷	۳۱/۹	۲۰/۲	۱۸/۱	٪۱۰۰
جمع	۹/۵۳	۴/۲	۱۵/۲	۲۶/۸	۲۵/۳	۲۱/۳	٪۱۰۰

۷۳٪ از دانش آموزان دختر در مناطق و روستاهای هنجارهای اجتماعی مربوط به آموزشگاه را

رعایت می کنند

جدول شماره (۹) میزان رعایت هنجارهای اجتماعی در جامعه از سوی دختران دوره متوسطه شهرستانهای استان سمنان

گویه ها	الف	ب	ج	د	و	ه	تعداد
- به آرامی صحبت کردن در خیابان	۱/۵	۲/۴	۱۳/۸	۱۶/۷	۳۶/۲	۲۹/۴	٪۱۰۰
- پوشش مناسب در خیابان	۱/۹	۲/۲	۹/۳	۱۶/۹	۳۷/۶	۳۲	٪۱۰۰
- رعایت نظم و انضباط در خیابان	۱/۵	۲/۲	۸/۴	۲۰/۸	۴۱/۸	۲۵/۳	٪۱۰۰
- ارتباط با دیگران در جامعه	۱۴/۵	۱۳/۴	۱۰/۹	۶/۳	۲۸/۸	۲۵/۱	٪۱۰۰
جمع	۴/۸۵	۵/۰۵	۱۰/۶۵	۱۵/۱۷	۳۶/۱	۲۷/۹۵	٪۱۰۰

۷۹٪ از دانش آموزان دختر در شهرستان ها هنجارهای اجتماعی مربوط به جامعه رارعایت می کنند

بررسی میزان رعایت هنجارهای اجتماعی توسط دانش آموزان دختر دوره متوسطه استان سمنان.....۱۳۳

جدول شماره (۱۰) میزان رعایت هنجارهای اجتماعی در جامعه از سوی دختران دوره متوسطه مناطق و روستاهای استان سمنان

سوالات	الف	ب	ج	د	و	ه	تعداد
- به آرامی صحبت کردن در خیابان	۲	-	۸/۷	۳۰/۴	۲۶/۴	۳۲/۵	٪۱۰۰
- پوشش مناسب در خیابان	۲	-	۵/۸	۲۳	۳۷/۳	۳۱/۹	٪۱۰۰
- رعایت نظم و انضباط در خیابان	-	۲	۵	۳۰/۲	۳۷/۳	۲۵/۴	٪۱۰۰
- ارتباط با دیگران در جامعه	۱۵/۵	۹/۷	۸/۱	۹/۷	۲۷/۶	۲۹/۴	٪۱۰۰
جمع	۶/۵	۵/۸۵	۶/۹	۲۳/۳۲	۳۲/۱۵	۲۹/۸	٪۱۰۰

۸۵٪ از دانش آموزان دختر در مناطق و روستا ها هنجارهای اجتماعی مربوط به جامعه را رعایت می کنند .

جدول شماره (۱۱) ارتباط بین میزان رعایت هنجارهای اجتماعی دختران با رشته تحصیلی آنان در شهرستانهای استان سمنان

	هنجار اجتماعی				Total
	بیشتر اوقات	ترجیحاً	همیشه	الزاماً	
Count کلاس اول دبیرستان رشته تحصیلی	۰	۸۰	۸۰	۱	۱۶۱
Expected Count	۶	۸۶/۶	۷۲/۶	۱/۲	۱۶۱
Count ریاضی	۱	۴۲	۴۰	۱	۸۴
Expected Count	۰/۳	۴۵/۲	۳۷/۹	۰/۶	۸۴
Count تجربی	۰	۵۸	۶۶	۱	۱۲۵
Expected Count	۰/۵	۶۷/۳	۵۶/۴	۰/۹	۱۲۵
Count انسانی	۰	۵۸	۳۲	۰	۹۰
Expected Count	۰/۳	۴۸/۴	۴۰/۶	۰/۷	۹۰
Count کار و دانش	۱	۵۹	۳۱	۱	۹۲
Expected Count	۰/۳	۴۹/۵	۴۱/۵	۰/۷	۹۲
Total Count	۲	۲۹۷	۲۴۹	۴	۵۵۲
Expected Count	۲	۲۹۷	۲۴۹	۴	۵۵۲

در خصوص رعایت هنجارهای اجتماعی و رشته تحصیلی در شهرستانها در بین رشته های ریاضی تجربی انسانی و کار و دانش تفاوت مختصری وجود دارد (ریاضی ۸۰/۵ درصد) (تجربی ۷۷/۸ درصد) (انسانی ۷۷/۳ درصد) (کار و دانش ۷۶/۳ درصد) و (سال اول ۸۰/۹ درصد) می باشد .

۱۲۴ پژوهش نامه علوم اجتماعی. سال دوم. شماره اول. بهار ۱۳۸۷

جدول شماره (۱۲) ارتباط بین میزان رعایت هنجارهای اجتماعی دختران بارشته تحصیلی آنان درمناطق و روستاهای استان سمنان

	بیشتر اوقات	ترجیحاً	همیشه	Total
Count کلاس اول دبیرستان رشته تحصیلی	۰	۲۸	۲۱	۴۹
Expected Count	۱/۵	۲۶/۳	۲۱/۳	۴۹
Count ریاضی	۰	۱	۲	۳
Expected Count	۰/۱	۱/۶	۱/۳	۳
Count تجربی	۰	۱۲	۱۲	۲۴
Expected Count	۰/۷	۱۲/۹	۱۰/۴	۲۴
Count انسانی	۰	۳۱	۱۸	۴۹
Expected Count	۱/۵	۲۶/۳	۲۱/۳	۴۹
Count کار و دانش	۵	۱۷	۱۹	۴۱
Expected Count	۱/۲	۲۲	۱۷/۸	۴۱
Total Count	۵	۸۹	۷۲	۱۶۶
Expected Count	۵	۸۹	۷۲	۱۶۶

در خصوص رعایت هنجارهای اجتماعی و رشته تحصیلی در مناطق و روستاها هم در بین رشته های ریاضی . تجربی . انسانی و کارودانش تفاوت مختصری وجود دارد.(ریاضی ۸۰/۵ درصد)و(رشته تجربی ۷۸/۳۷ درصد) و (رشته انسانی ۷۵/۶۸ درصد) و (کارودانش ۷۶/۲۸ درصد) و (سال اول ۸۱/۸۸ درصد) می باشد که در مقایسه با شهرستانها میزان رعایت هنجارها تفاوت چندانی مشاهده نمی شود .

جدول شماره (۱۳) ارتباط بین میزان رعایت هنجارهای اجتماعی دختران با پایه تحصیلی آنان در شهرستانهای استان سمنان

	هنجار اجتماعی				Total
	بیشتر اوقات	ترجیحاً	همیشه	الزاماً	
Count اول پایه تحصیلی	۰	۸۰	۸۰	۱	۱۶۱
Expected Count	۰/۶	۸۶/۶	۷۲/۶	۱/۲	۱۶۱
Count دوم	۰	۶۸	۷۰	۱	۱۳۹
Expected Count	۰/۵	۷۴/۸	۶۲/۷	۱	۱۳۹
Count سوم	۲	۸۵	۵۸	۰	۱۴۵
Expected Count	۰/۵	۷۸	۶۵/۴	۱/۱	۱۴۵
Count پیش دانشگاهی	۰	۶۴	۴۱	۲	۱۰۷
Expected Count	۰/۴	۵۷/۶	۴۸/۳	۰/۸	۱۰۷
Total Count	۲	۲۹۷	۳۴۹	۴	۵۵۲
Expected Count	۲	۲۹۷	۳۴۹	۴	۵۵۲

بررسی میزان رعایت هنجارهای اجتماعی توسط دانش آموزان دختر دوره متوسطه استان سمنان.....۱۲۵

در خصوص رعایت هنجارهای اجتماعی و پایه های تحصیلی در شهرستانها . (پایه اول ۸۱ درصد) و (پایه های دوم ۸۰/۹ درصد) و (پایه های سوم ۷۵/۶ درصد) و (پیش دانشگاهی ۷۹ درصد) هنجارهای اجتماعی را رعایت می کنند.

جدول شماره(۱۴)ارتباط بین میزان رعایت هنجارهای اجتماعی دختران با پایه تحصیلی آنان در روستاهای و مناطق استان سمنان

	بیشتر اوقات	ترجیحاً	همیشه	Total
Count اول پایه تحصیلی	۰	۲۸	۲۱	۴۹
Expected Count	۱/۵	۲۶/۳	۲۱/۳	۴۹
Count دوم	۵	۲۰	۲۱	۴۶
Expected Count	۱/۴	۲۴/۷	۲۰	۴۶
Count سوم	۰	۲۸	۱۳	۴۱
Expected Count	۱/۲	۲۲	۱۷/۸	۴۱
Count پیش دانشگاهی	۰	۱۳	۱۷	۳۰
Expected Count	۰/۹	۱۶/۱	۱۳	۳۰
Total Count	۵	۸۹	۷۲	۱۶۶
Expected Count	۵	۸۹	۷۲	۱۶۶

در خصوص رعایت هنجارهای اجتماعی و پایه های تحصیلی در مناطق و روستاها . (پایه اول ۸۱/۵۲ درصد) و (پایه دوم ۷۹/۴۴ درصد) و (پایه سوم ۷۶/۴۷) و (پیش دانشگاهی ۷۹/۹۴ درصد) هنجارهای اجتماعی را رعایت می کنند که در مقایسه با شهرستانها میزان رعایت هنجارها تفاوت چندانی مشاهده نمی شود .

بحث و نتیجه گیری

در مورد رعایت هنجارهای اجتماعی و یا عدم رعایت آنها . میزان آنومی یا ناهنجاریهای اجتماعی . مقایسه پسران و دختران در این مورد و عوامل موثر در رعایت یا عدم رعایت هنجارها تحقیقات بسیاری در داخل یا خارج کشور صورت گرفته است اما کمتر می توان وجه مشترکی میان این پژوهشها یافت و یا آنان را با یکدیگر مقایسه نمود .

در پژوهشهایی که خارج از کشور صورت گرفته اند عوامل و مسائلی طرح می شوند که عمدتاً از سنخ مسائل داخل کشور نیستند . از طرفی بدلیل ساختار خاص اجتماعی و اقتصادی آن کشورها و سابقه طولانی که در فلسفه سیاسی و نحوه حکومت و دولت و روابط اجتماعی مردم سالار دارند برخی از عواملی که در کشورمان به وجهی ناهنجار محسوب می شوند دیگر مطرح

نیستند و جوانان از بدو کودکی رعایت آنها را به عنوان یک اصل اجتماعی و یا قرارداد حاکم بر جامعه می پذیرند. همانند صحبت نکردن با دوستانشان در هنگام صحبت معلم. مشورت با والدین و طبیعی است که این عوامل نابهنجار در کشورمان زاده دوران گذر از نظام تعلیم و تربیت معلم سالار به دانش آموز محور و در سطح وسیعتر مختص دوران باز شدن درهای جامعه و فرو ریختن بعضی از آداب و رسوم سنتی است.

در مقابل. ناهنجاریهای مطرح شده در کشورهای صنعتی از سنخ دیگری است که اندک اندک این نابهنجاریها در کشور ما نیز رو به رشد است. نظیر مصرف الکل یا استفاده از اسلحه غیر مجاز و ... که در فصل دوم مواردی از آن ذکر شده است. همچنین در پژوهشهایی که در داخل کشور صورت گرفته اند به دلیل پرداختن به متغیرهای متعدد و متفاوت و بررسی رشته ها و دوره ها و مقاطع مختلف با یکدیگر و دخالت جنسیت و سایر اطلاعات دموگرافیک در نتایج با پژوهش حاضر چندان قابل مقایسه نیستند. بر اساس تحقیقات انجام شده در مجموع شخصیت اجتماعی. سن. جنسیت و وضعیت آشفته خانواده در میزان ناهنجاریها و کاهش رعایت هنجارها موثرند که البته این امر پس از بررسی اولیه میزان رعایت این هنجارهاست.

شاید خلالی که در اکثر پژوهشها موجود است همین مطلب باشد

در پژوهشهای داخل کشور نتایج به دست آمده نشان داد که ارتباط با دیگران در جامعه که بیشترین درصد بدست آمده یعنی ۸۷/۱٪ از دانش آموزان در استان اظهار داشته اند که بدون در نظر گرفتن مسائل دینی با دیگران ارتباط برقرار می کنند با تحقیق آقای حسنی که بیشترین میزان شیوع نابهنجاری در بین دانش آموزان استان خراسان را ارتباط با جنس مخالف اظهار داشته اند یکسو می باشد. و نتایج پژوهش نشان می دهد که تفاوت بارزی بین نظرات دانش آموزان با والدین و همکاران در این خصوص (ارتباط با دیگران در جامعه) وجود دارد طوری که ۸۶/۹٪ از دانش آموزان اظهار نمودند که بدون در نظر گرفتن مسائل دینی با دیگران ارتباط برقرار می کنند و حدود ۱۳٪ اظهار نموده اند که با دیگران ارتباط برقرار نمی کنند اما والدین همین دانش آموزان اظهار نمودند که ۹۵٪ از فرزندانشان با دیگران در خیابان ارتباط برقرار نمی کنند و تنها ۴/۹٪ اظهار کردند که با دیگران ارتباط برقرار می کنند. و همین مورد در خصوص همکاران نیز به چشم می

بررسی میزان رعایت هنجارهای اجتماعی توسط دانش آموزان دختر دوره متوسطه استان سمنان.....۱۲۷

خورد. طوری که آنها اظهار نمودند ۷۹٪ دانش آموزان با دیگران رابطه برقرار نمی کنند و ۲۱٪ رابطه برقرار می کنند.

این امر نشان دهنده این مطلب است که احتمالاً والدین به دلیل آگاهی از نابهنجار بودن این عامل (ارتباط با دیگران در جامعه) نمی خواهند فرزندانشان را نابهنجار جلوه دهند ولی دانش آموزان این عامل را یک امر بهنجار و حتی شاید نشانه رشد و بلوغ قلمداد می نمایند و این امر نشاندهنده این است که هنجارهای شرعی و عرفی هنوز برای دانش آموزان یک امر درونی نشده است و همکاران آموزشگاه هم شاید به این دلیل که نمی خواهند دانش آموزان خود را نابهنجار بدانند و یا شاید به دلیل عدم اطلاع از رابطه آنها با دیگران اظهار نمودند که این ارتباط وجود ندارد و تنها تعداد کمی (۲۱٪) که شاید رابطه آنها محسوس تر بوده است را بیان داشته اند که با دیگران رابطه برقرار می کنند.

پیشنادهای کاربردی

— با توجه به نتایج پژوهش رعایت هنجارها در جامعه و آیتم ارتباط با دیگران در جامعه. نقش مشاورین و مدیران در مسائل پرورشی جهت درونی کردن هنجارها بسیار مهم می باشد. لذا پیشنهاد می شود جهت درونی کردن ارزشها در دانش آموزان دوره های خاصی جهت چگونگی درونی کردن ارزشها و هنجارها برای افراد مذکور گذاشته شود و سپس آنها با استفاده از یک برنامه مدون دانش آموزان را به رعایت هنجارها سوق دهند.

— ایجاد مراکز علمی پژوهشی (پارکهای علمی). (خانه فرهنگ). جهت تعامل علمی دانش آموزان با یکدیگر که منجر به کاهش اتلاف وقت دانش آموز و رابطه علمی با دیگران می شود.

— حذف فاصله میان آگاهیهای معلمان و خانواده ها نسبت به رفتار و هنجارهای اجتماعی دانش آموزان و ارائه اطلاعات و توضیحات تازه به آنها در مورد وضعیت هنجاری دانش آموزان.

— نظر به اینکه انفصال از ارزشها و فرهنگ اسلامی و ملی منجر به ناهنجاری اجتماعی می شود. لذا جامعه پذیری و فرهنگ پذیری و درونی کردن ارزشهای نظام اجتماعی به شیوه های مطلوب ضروری است که به این منظور باید مراکز و اماکن مختلف خاص دینی. فرهنگی. ورزشی و هنری و... تاسیس و توسعه یافته و با ایجاد جاذبه های مختلف خاص سنین نوجوانی در این مراکز امکان جذب بیشتر نوجوانان را فراهم آوریم. آنگاه ضمن پر کردن بخشی از اوقات فراغت

نوجوانان در طی برنامه های متنوع و گوناگون این مراکز بستر مناسبی برای فرایند جامعه پذیری و درونی کردن ارزشهای نظام اجتماعی فراهم می شود .

– ارتباط خانواده ها با دبیرستان افزایش یابد . از طریق برگزاری جلسات انجمن اولیا و مربیان و نیز کلاسهای آموزش خانواده زمینه ای فراهم گردد تا اولاً سطح دانش و بینش اولیا و مربیان درباره ویژگی ها و خصوصیات روان شناختی و جامعه شناختی نوجوانان افزایش یابد . ثانیاً دیدگاههای مختلف خانواده ها درباره ارزشهای اجتماعی و امور دیگر فرهنگی مطرح شده و بررسی شود و ثالثاً مربیان . مشاوران و مدرسان و بطور کلی صاحب نظران به بیان نقطه نظرات خود پرداخته و با تعامل بیشتر بین اولیا و مربیان . امکان دستیابی به دیدگاههای واحد فراهم شده تا بطور نسبی اولیا و مربیان درباره ارزشهای اجتماعی به هماهنگی و همسویی بیشتری برسند .

– استفاده از افراد متخصص و مجرب در مسئولیتهای مدیریت و معاونت دبیرستانها . مخصوصاً تاکید می شود که مدیر و معاون علاوه بر دارا بودن ویژگی تعهد از تخصص و تجربه لازم حتماً برخوردار باشند .

– استخدام و بکارگیری کارشناسان اجتماعی . روانی . تربیتی متناسب با جمعیت دانش آموزی و فعال کردن آنان در کلیه دبیرستانها به منظور راهنمایی و مشاوره نوجوانان در موقعیتهای بحرانی و غیر بحرانی .

– پیشنهاد می گردد تحقیقی شبیه به این موضوع و با آیتیمهای مشابه تحقیق حاضر در مدارس راهنمایی صورت گیرد و مقایسه به عمل آید که از نظر میزان رعایت هنجارها آیا دوره راهنمایی تحصیلی با دبیرستان متفاوت است یا خیر ؟

– بهتر است تحقیقی مشابه با همین موضوع و آیتیمهای مشابه (دختران و پسران) در مدارس راهنمایی . دبیرستان و پیش دانشگاهی انجام شود تا مشخص شود که میزان رعایت هنجارها در کدام جنسیت بیشتر است .

– تحقیقی با عنوان مشابه در سایر استانها صورت گیرد تا مشخص گردد که میزان رعایت هنجارها در سایر استانها به چه میزان است

پی نوشت ها

1- Dreitzel

2- Durkheim

3- Carol Watkins

6- Michael Haines

7- Miller Mc Farland

8- Prentice Miller

منابع

- اکبری . ابوالقاسم (۱۳۸۱). **مشکلات نوجوانی و جوانی** . تهران : نشر ساوالان،
- پرچی . داوود (۱۳۷۴). **تعهد اجتماعی جوانان و عوامل موثر بر آن در تهران** .
- پنجه پور . نسرین (۱۳۷۹). **عوامل اجتماعی موثر بر آنومی در بین دانش آموزان دبیرستانی و پیش دانشگاهی شهر اصفهان** .
- جولیوس گولد (۱۳۷۶). **فرهنگ علوم اجتماعی** . ترجمه باقر پرهام . تهران : انتشارات مازیار،
- حیدری چروده . مجید (۱۳۸۰). **بررسی میزان و علل نابهنجاری اجتماعی دانش آموزان دوره راهنمایی شهر خراسان** .
- حسینی . غلامرضا (۱۳۷۹). **میزان و علل نابهنجاری اجتماعی دانش آموزان مقطع راهنمایی و راههای مقابله با آن** .
- دلاور . علی (۱۳۷۸). **روشهای تحقیق در روانشناسی و علوم تربیتی** . تهران: دانشگاه پیام نور،
- ریتزر . جرج (۱۳۷۴). **نظریه های جامعه شناسی در دوران معاصر** . ترجمه محسن ثلاثی . تهران: انتشارات علمی،
- رحیمی . مزرعه شاهی (۱۳۷۹). **بررسی تنوع و فراوانی ناهنجاریهای رفتاری دانش آموزان دوره راهنمایی شهر نائین در سال** .
- رابرتسون . یان (۱۳۷۷). **درآمدی بر جامعه** . ترجمه حسین بهروان . مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی،
- رابینگتن . ارل و... [دیگران] (۱۳۸۲). **رویکردهای نظری هفتگانه در بررسی مسائل اجتماعی** . ترجمه صدیق سروسناتی . تهران: انتشار دانشگاه تهران،
- رفیع پور . فرامرز (۱۳۸۰). **آنا تومی جامعه** . تهران: شرکت سهامی انتشار،
- سرمند . زهره و... [دیگران] (۱۳۷۸). **روشهای تحقیق در علوم رفتاری** . تهران: نشر آگاه،
- سیف . علی اکبر (۱۳۶۵). **اندازه گیری و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی** . تهران : انتشارات آگاه،
- سازمان ملی جوانان (۱۳۸۰). **وضعیت نگرش جوانان ایران** . چاپ اول .
- شویان . رابر (۱۳۷۷). **درآمدی بر جامعه شناسی** . ترجمه حسین بهروان .
- عمیدی . علی اکبر (۱۳۸۰). **بررسی مسائل اجتماعی دانش آموزان دبیرستانی** .
- عرفانی . نصرآ... (۱۳۷۹). **بررسی نظام ارزشی دانش آموزان دوره متوسطه و پیش دانشگاهی استان کردستان** .
- فراجاد . محمدحسین (۱۳۷۵). **آسیب شناسی اجتماعی** . تهران : نشر کوکب ،
- قرائی مقدم (۱۳۸۲). **مبانی جامعه شناسی** . تهران : انتشارات ابجد،
- کونن . بروس (۱۳۸۱). **درآمدی به جامعه شناسی** . ترجمه محسن ثلاثی . تهران: نشر توتیا،
- کوزر . لوئیس (۱۳۷۹). **زندگی اندیشمندان بزرگ جامعه شناسی** . ترجمه محسن ثلاثی . تهران : انتشارات علمی،
- کرد زنگنه . منوچهر (۱۳۸۱). **بررسی رابطه برخی پیشامدهای اجتماعی با آنومی در شهرستان رامهرمز** .
- کارول . واتکینز (۱۹۷۷). **تشخیص و پیشگیری از خودکشی جوانان** . ترجمه سید موسی طباطبائی ..

۱۳۰ پژوهش نامه علوم اجتماعی. سال دوم. شماره اول. بهار ۱۳۸۷

- موسوی . علی اصغر(۱۳۷۷). بررسی چگونگی علل انحرافات اجتماعی دختران و زنان جوان در شهر مشهد .
- نیک گهر . عبدالحسین (۱۳۶۹). **مبانی جامعه شناسی** . تهران : چاپ اسلامیة،
- یزدانی ورزی . محمد علی (بی تا). سنجش میزان همنوایی دانش آموزان با هنجارهای مدرسه و بررسی عوامل موثر بر آن در دوره دبیرستان بخش بندپی شرقی .

Alan D.berkowitz. **Independent consultant Trumansburg** . N.Y. www.Alanberkowitz.com

Haines . m.p(1998) . **Social norms a wellness model for health promotion in higher education** .

Higher Education center.**The social Norms Approach : Theory . Research and Annotated Bibliography**

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی